

Prawa osób z niepełnosprawnościami

WIEDZA W PIGUŁCE

Dla nauczyciela:

Zajęcia poświęcone dostępności mają na celu uwrażliwić uczestników i uczestniczki na to zagadnienie. Przede wszystkim ważna jest świadomość istnienia bardzo różnych ograniczeń w korzystaniu z mediów. Trzeba pamiętać, że nie mówimy tutaj o niepełnosprawności, tylko o braku dostępu do treści.

Przykłady barier w dostępie do treści:

- widzenie — osoby widzące z wadami wzroku, czytające przy złym oświetleniu, niedowidzące, niewidome
- słuch — osoby słyszące niemające dostępu do głośników lub słuchawek, niedosłyszające, głuche
- rozumienie — dyslektycy, obcokrajowcy nieznający języka, niepełnosprawni intelektualnie
- motoryka — osoby korzystające z internetu bez pomocy myszki, np. przez urządzenia dotykowe, systemy smart tv, niepełnosprawni ruchowo

Informacja może być dostępna dla każdego pod warunkiem zastosowania konkretnych rozwiązań. W ten sposób można uwzględnić potrzeby różnych odbiorców.

Informację wizualną można przekazać za pomocą dodatkowego tekstu. Opisy obrazu, postaci i ich zachowań to audiodeskrypcja. Przekazują ją lektorzy lub syntezytor mowy. Przy przeglądaniu stron internetowych oraz korzystaniu z urządzeń komunikacyjnych używa się także monitorów brajlowskich i syntezytorów mowy.

To, czego nie można usłyszeć, przekazuje się za pomocą napisów. Napisy różnią się od zwykłej listy dialogowej. Dodatkowo informują o innych niż same dialogi wydarzeniach dźwiękowych (np. skrzypienie drzwi). Drugi sposób to tłumaczenie na język migowy.

Aby treści były dostępne dla osób mających problemy z rozumieniem, muszą być przejrzyste i czytelne. Przy tworzeniu treści można korzystać z wytycznych do konstruowania tekstów easy-to-read (zrozumiałość treści i formy), automatycznych translatorów, jednolitej i przystępnej identyfikacji wizualnej.

W 2011 roku do ustawy o radiofonii i telewizji (tzw. medialnej) dodano zapis o tym, że co najmniej 10% audycji telewizyjnych powinno być udostępnianych wraz z audiodeskrypcją, napisami i tłumaczeniami na język migowy.

W 2012 roku Polska ratyfikowała Konwencję ONZ o prawach osób niepełnosprawnych. Konwencja jest impulsem do tworzenia nowych rozwiązań w zakresie dostępności.

Prawa człowieka są uniwersalne — wszyscy mamy równe prawa. Dotyczy to, oczywiście, także osób niepełnosprawnych. Są różne rodzaje niepełnosprawności: ruchowa, wzrokowa, słuchowa i intelektualna. Ze względu na te różne ograniczenia prawa człowieka są inaczej realizowane.

Podobne lub takie same problemy mają osoby z różnymi wadami wzroku, pracujące przy złym oświetleniu, niemające dostępu do głośników lub słuchawek, dyslektycy i obcokrajowcy nieznający języka oraz korzystające z komputera bez użycia myszki. Nie chodzi więc o to, że ktoś jest niepełnosprawny, tylko o to, że nie ma dostępu do treści.

Każdy z nas jest inny, co oznacza, że każdy inaczej uczestniczy w życiu społecznym i odbiera informacje. Projektowanie uniwersalne dąży do zniesienia wszystkich barier, które przeszkadzają w dostępie do treści. Budynki i urządzenia są projektowane z myślą o wszystkich użytkownikach. W internecie pomocne są „Wytyczne dotyczące dostępności treści internetowych” (WCAG). To zbiór wskazówek, które pomagają uniknąć błędów w tworzeniu treści na stronach www.

12 wytycznych pogrupowano, przyporządkowując je 4 zasadom dostępności treści:

- zrozumiałość — teksty są czytelne i łatwe w odbiorze; interfejs jest intuicyjny i logicznie zbudowany; trudno popełnić błąd przy jego obsłudze
- bez przeszkód w obsłudze — strona jest możliwa w obsłudze przy użyciu klawiatury; nie ma limitów czasowych w korzystaniu z serwisu; sekcje na stronie mają jednoznaczne tytuły i są logicznie podzielone; można pominąć szkodliwe dla wzroku i słuchu komunikaty
- postrzegalność zmysłowa — treść ma swój odpowiednik: obrazom i filmom towarzyszą opisy tekstowe, głosowe, napisy, tłumaczenia na język migowy; prezentacja (zarówno kształt graficzny, jak i styl) treści nie wpływa na odbiór; informacje pierwszoplanowe nie zlewają się z tłem
- solidne wykonanie — treść jest eksponowana za pomocą najnowszych technologii uwzględniających wytyczne dotyczące dostępności; do treści można dotrzeć różnymi drogami (urządzenia, oprogramowania)

Kiedy te wskazówki nie są uwzględnione, treść nie jest dostępna dla wszystkich. Jak najczęściej korzystaj z tych wskazówek, kiedy tworzysz jakieś informacje i wrzucasz je do sieci. Pozwoli to pokonywać bariery.

Dla ucznia:

Każdy z nas jest inny, a więc inaczej odbiera informacje i pracuje z nimi. Niezależnie od tego, czy nie rozumiesz języka, czy też masz problemy z widzeniem, nie możesz czegoś usłyszeć lub poruszać się, masz prawo korzystać z mediów. Wszyscy powinni dbać o to, żeby to było możliwe.

Podpisy, tłumaczenia, także te na język migowy, dodatkowe opisy, czytelność i łatwość w obsłudze — to wszystko sposoby na to, aby różne informacje były dostępne.

SŁOWNICZEK

- **niepełnosprawność :**

Tekst: , scenariusz: Anna Walczak, konsultacja merytoryczna: . Materiał pochodzi z serwisu edukacjamedialna.edu.pl prowadzonego przez Fundację Nowoczesna Polska.

Udostępniono na licencji [Creative Commons Uznanie autorstwa - Na tych samych warunkach 3.0](https://creativecommons.org/licenses/by/3.0/).

Źródło: <http://edukacjamedialna.edu.pl/lekcje/prawa-osob-z-niepelnosprawnosciami/>.

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Cyfrowa Przyszłość, dofinansowanego ze środków Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

Podstawa programowa:

2014/1/edukacja-polonistyczna/t3

2014/1/etyka/t1

2014/1/etyka/t3

2014/1/edukacja-wczesnoszkolna/c1

Podstawa programowa 2017:

Edukacja polonistyczna, I–III klasa

Osiągnięcia

Uczeń słucha z uwagą wypowiedzi nauczyciela, innych osób z otoczenia, w różnych sytuacjach życiowych, wymagających komunikacji i wzajemnego zrozumienia; okazuje szacunek wypowiadającej się osobie.

Uczeń wykonuje zadanie według usłyszanej instrukcji; zadaje pytania w sytuacji braku rozumienia lub braku pewności zrozumienia słuchanej wypowiedzi.

Edukacja społeczna, I–III klasa

Osiągnięcia

Uczeń ocenia swoje postępowanie i innych osób, odnosząc się do poznanych wartości, takich jak: godność, honor, sprawiedliwość, obowiązkowość, odpowiedzialność, przyjaźń, życzliwość, umiar, powściągliwość, pomoc, zadośćuczynienie, przeproszanie, uznanie, uczciwość, wdzięczność oraz inne, respektowane przez środowisko szkolne.

Uczeń stosuje pojęcia: porozumienie, umowa; uczestniczy w wyborach samorządu uczniowskiego w klasie, w szkole; wymienia przykłady powstałych w efekcie porozumień i umów grup społecznych, np. stowarzyszenia pomocy chorym i niepełnosprawnym dzieciom, organizacje ekologiczne, a także stowarzyszenia dużych grup społecznych, jak miasta i państwa czy Unia Europejska.